

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแผ่ขยายของการควบคุมตนเองและการเสริมแรงทางบวกต่อความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษที่มีต่อความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองในวิชาภาษาอังกฤษจะมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก ในระยะทดลอง
2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองในวิชาภาษาอังกฤษจะมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก ในระยะติดตามผล
3. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเอง และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกจะมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน ในระยะทดลอง
4. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเอง จะมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกในระยะติดตามผล

สมมติฐานข้อที่ 1 และ 2 ที่ว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองจะมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทย สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกในระยะทดลองและระยะติดตามผลนั้น จากการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำของค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทยในระยะดังกล่าว (ตารางที่ 12-14) พบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทย สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกทั้งในระยะทดลองและระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะเห็นว่าทั้งในระยะทดลองและระยะติดตามผลคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ซึ่งได้รับการฝึกการควบคุมตนเองในช่วงวิชาภาษาอังกฤษและนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ซึ่งได้รับการเสริมแรงทางบวกในวิชาภาษาอังกฤษเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทยสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับระยะเส้นฐาน โดยนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเอง มีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกทั้งในระยะทดลอง และระยะติดตามผล ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทยในระยะเส้นฐานของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 เท่ากับ 40.17 เพิ่มขึ้นเป็น 58.95 ในระยะทดลอง และ 48.20 ในระยะติดตามผล ส่วนนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ในระยะเส้นฐานค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทยเท่ากับ 36.11 เพิ่มขึ้นเป็น 50.20 ในระยะทดลอง และ 40.50 ในระยะติดตามผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว จะเห็นว่าทั้งการควบคุมตนเองและการเสริมแรงทางบวกก่อให้เกิดการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์และการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์-เวลา ทั้งนี้ อาจเนื่องจากความคล้ายคลึงกันของสิ่งเร้าหรือสภาพการณ์ (Identical Element) Martin and Pear (1988) และ Bear (1981) กล่าวว่าในการวางแผนปรับพฤติกรรมเพื่อก่อให้เกิดการแผ่ขยายข้ามสิ่งเร้าหรือข้ามสภาพการณ์นั้น สภาพการณ์ที่ใช้ฝึกและสภาพการณ์ที่ใช้ทดสอบควรมีลักษณะแวดล้อมทางกายภาพใกล้เคียงกัน ยิ่งสภาพการณ์มีความใกล้เคียงกันมากเท่าไร แนวโน้มการเกิดการแผ่ขยายก็ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการในช่วงวิชาภาษาอังกฤษและช่วงวิชาภาษาไทย ซึ่งทั้ง 2 วิชาี้มีความคล้ายคลึงกันในส่วนของคุณมุ่งหมายการสอนที่เน้นทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน มีรูปแบบโครงสร้างเนื้อหาส่วนใหญ่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือมีโครงสร้างเนื้อหาที่เป็นเนื้อเรื่อง ไวยากรณ์ และคำศัพท์ มีรูปแบบการสอนที่ใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังมีความคล้ายคลึงกันของการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนสูงมากไม่ว่าจะเป็นการจัดที่นั่งเรียน การจัดที่นั่งทำแบบฝึกหัด การตกแต่งห้อง เพราะทั้ง 2 วิชาดำเนินการในห้องเรียนเดียวกัน และสาเหตุอีกประการหนึ่งที่อาจก่อให้เกิดการแผ่ขยายก็คือ พฤติกรรมเป้าหมายที่ได้รับผลสำเร็จกลายเป็นตัวเสริมแรง (Kazdin, 1984) กล่าวคือเมื่อนักเรียนทำแบบฝึกหัดวิชาภาษาอังกฤษได้ถูกต้องตรงตามเป้าหมายได้สำเร็จ ผลจากการกระทำดังกล่าวกลายเป็น

ตัวเสริมแรงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทยซึ่งมีสภาพการณ์ที่ใกล้เคียงกันสูงขึ้นด้วย การวิจัยครั้งนี้ได้ผลสอดคล้องกับการวิจัยของ Koegel, Koegel and Ingham (1986) ทำการศึกษาผลของการเตือนตนเองต่อการออกเสียงได้ถูกต้องโดยศึกษาในแง่ของการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์ ผลการทดลองพบว่านักเรียนสามารถออกเสียงได้ถูกต้องทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน Misra (1988) ทำการศึกษาผลของการเตือนตนเองต่อการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์ของทักษะทางสังคมของเด็กปัญญาอ่อน ผลการทดลองพบว่าการเตือนตนเองก่อให้เกิดการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์ Stevenson and Fantuzzo (1984) ได้ศึกษาว่าการควบคุมตนเองก่อให้เกิดการแผ่ขยายประเภทใดบ้าง ผลการทดลองพบว่าการควบคุมตนเองก่อให้เกิดการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์และการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์-เวลา ประเทือง ภูมิภักทราคม (2529) ทำการศึกษาการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์โดยใช้เทคนิคการเสริมแรงทางบวก พบว่าการเสริมแรงทางบวกก่อให้เกิดการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wacker, Berg, and Swatta (1985) ที่ศึกษาผลของการชี้แนะด้วยภาพต่อการทำงานโดยศึกษาในแง่ของการแผ่ขยายและการคงอยู่ ผลการทดลองพบว่าการชี้แนะด้วยภาพก่อให้เกิดการแผ่ขยาย และการคงอยู่ของพฤติกรรมการทำงาน และ Martin (1975) ซึ่งทำการศึกษาผลการใช้ตัวแบบและการเสริมแรงทางบวกต่อการพูดของเด็กปัญญาอ่อน ผลการทดลองพบว่าการใช้ตัวแบบและการเสริมแรงทางบวกก่อให้เกิดการแผ่ขยายข้ามพฤติกรรม ข้ามสภาพการณ์และข้ามบุคคล

เมื่อพิจารณาในแง่การเปรียบเทียบถึงผลของการแผ่ขยาย ระหว่างการควบคุมตนเองและการเสริมแรงทางบวก จะเห็นว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก ทั้งในระยะทดลองและระยะติดตามผล กล่าวได้ว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองเกิดการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์และการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์-เวลามากกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการควบคุมตนเองเป็นเทคนิคที่สำคัญที่เอื้อให้เกิดการแผ่ขยาย (Stokes and Osnes, 1988; Rutherford and Nelson, 1988; Stevenson and Fantuzzo, 1984; Baer, 1981; Marholin and Siegel, 1978; Thoresen and Marhoney, 1974) ได้ดี และอาจเป็นเพราะว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) กล่าวคือนักเรียนถ่ายโอนการควบคุมตนเองที่ได้ปฏิบัติในวิชาภาษาอังกฤษไปใช้ในวิชาภาษาไทยซึ่งมีลักษณะแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆ

คล้ายคลึงกันมาก นอกจากนี้อาจจะเป็นเพราะการฝึกการควบคุมตนเองให้แก่นักเรียนนั้นเป็นการฝึกทักษะประเภทหนึ่ง เมื่อนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะดังกล่าวโดยสม่ำเสมอและอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้การใช้ทักษะดังกล่าวอย่างอัตโนมัติ (กมลรัตน์ หล้าสว่างษ์, 2528) ดังนั้นเมื่อนักเรียนพบกับสภาพการณ์ใหม่ที่ใกล้เคียงกับสภาพการณ์เดิมที่นักเรียนประสบความสำเร็จจากการใช้ทักษะมาก่อน จึงทำให้นักเรียนนำทักษะดังกล่าวไปใช้ในสภาพการณ์อื่น ๆ และในช่วงเวลาอื่น ๆ ด้วย สำหรับนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกซึ่งมีการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์ และการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์-เวลาในระดับที่น้อยนั้น อาจเป็นเพราะการเสริมแรงทางบวกก่อให้เกิดการเรียนรู้การแยกแยะสิ่งเร้า (Discriminative Learning) กล่าวคือ นักเรียนแยกแยะได้ว่าในวิชาภาษาอังกฤษ หากนักเรียนทำแบบฝึกหัดได้คะแนนเท่ากับหรือสูงกว่าเป้าหมายที่ผู้วิจัยวางไว้ นักเรียนจะได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร และนักเรียนสามารถนำเบี้ยอรรถกรดังกล่าวไปแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของตามที่นักเรียนต้องการได้ ในขณะที่วิชาภาษาไทยนักเรียนจะไม่ได้ได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรไม่ว่าในกรณีใด ๆ เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้การแยกแยะสิ่งเร้าส่งผลให้โอกาสการเกิดการแผ่ขยายมีน้อย (Martin and Pear, 1988)

สมมติฐานข้อที่ 3 และ 4 ที่ว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเอง และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก จะมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกันในระยะทดลอง แต่ในระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองจะมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกนั้น จากการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำของค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษในระยะดังกล่าว (ตารางที่ 9-11) พบว่าในระยะทดลองนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองและนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในระยะติดตามผลพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองและนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษในระยะทดลองไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองมีการคงอยู่ของคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัด ใน

วิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษในระยะทดลอง ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 เท่ากับ 45.60 และ 41.80 และในระยะติดตามผล สำหรับกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 เท่ากับ 42.83 และ 34.18 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองและนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก มีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษในระยะทดลองไม่แตกต่างกันนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพของการควบคุมตนเองและการเสริมแรงทางบวก สืบเนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้โปรแกรมการควบคุมตนเองและโปรแกรมการเสริมแรงทางบวกมีลักษณะร่วมที่เหมือนกันอยู่ 3 ประการคือ ประการที่หนึ่งนักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มรู้ถึงเป้าหมายในการทำแบบฝึกหัดแต่ละครั้งก่อนเข้าห้องเรียน ซึ่งการรู้ถึงเป้าหมายจะทำให้บุคคลเกิดความตระหนัก (awareness) และเกิดแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (Bandura, 1986) และเป้าหมายจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หากนักเรียนสามารถทำคะแนนได้ตรงตามเป้าหมาย 3 ครั้งติดต่อกัน ซึ่งการเพิ่มเป้าหมายในระดับที่สูงขึ้นนั้นจะทำให้บุคคลพยายามที่จะกระทำให้พฤติกรรมบรรลุเป้าหมายในระดับที่สูงขึ้น (Bandura, 1986; Tysinger, 1986) แต่ในการตั้งเป้าหมายนั้น นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองจะตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ในขณะที่นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกครูจะตั้งเป้าหมายให้ ประการที่สอง นักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มจะทราบคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดของตนเองทุกครั้ง ซึ่ง Mikulas (1978) กล่าวว่าทำให้ข้อมูลป้อนกลับอาจมีผลเป็นการเสริมแรงต่อการกระทำของบุคคล และประการที่สามคือ ทั้งโปรแกรมการควบคุมตนเอง และโปรแกรมการเสริมแรงทางบวกมีการให้รางวัลเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมเหมือนกัน ซึ่ง Bandura (1986) ได้กล่าวว่าในการปรับพฤติกรรมด้วยเทคนิควิธีการควบคุมจากภายในที่มีการให้รางวัลประกอบเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมนั้นจะส่งผลต่อพฤติกรรมเป้าหมายไม่แตกต่างจากโปรแกรมการปรับพฤติกรรมด้วยเทคนิควิธีการควบคุมจากภายนอก แต่ในการได้รางวัลของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มมีข้อแตกต่างกันคือ นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองจะเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขการได้รางวัล และการให้รางวัลเมื่อพฤติกรรมบรรลุเป้าหมายที่ตนเองกำหนดไว้ด้วยตนเอง ในขณะที่นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขการได้รางวัล และเป็นผู้ให้รางวัลแก่นักเรียนเมื่อพฤติกรรมบรรลุเป้าหมายที่ผู้วิจัยกำหนด

ไว้ ซึ่งการได้รับรางวัลของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มนั้นจะได้รับทุกครั้งที่พฤติกรรมบรรลุเป้าหมาย จากผลการวิจัยที่ว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษในระชบทดลองไม่แตกต่างกันนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัยหลายท่านได้แก่ สวาท เส้นทอง (2529) ได้ศึกษาผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรโดยนักเรียนเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขเอง และครูเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบวกและลบเลขของเด็กปัญญาอ่อนที่สามารถเรียนได้ ผลการทดลองพบว่านักเรียนกลุ่มที่กำหนดเงื่อนไขการเสริมแรงด้วยตนเอง และนักเรียนกลุ่มที่ครูเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขการเสริมแรงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบวกและลบเลขได้ถูกต้องไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Bandura and Perloff (1967) ที่เปรียบเทียบผลของการตั้งเป้าหมายและการให้การเสริมแรงตนเองกับการตั้งเป้าหมายและการให้การเสริมแรงโดยบุคคลอื่นต่อพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการทดลองพบว่านักเรียนกลุ่มที่ตั้งเป้าหมายและการให้การเสริมแรงตนเองมีพฤติกรรมการทำงานไม่แตกต่างกับนักเรียนกลุ่มที่ตั้งเป้าหมายและการให้การเสริมแรงโดยบุคคลอื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Felixbrod and O'Leary (1974) ซึ่งทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของการตั้งเป้าหมายด้วยตนเองกับการตั้งเป้าหมายโดยบุคคลอื่นต่อพฤติกรรมทางการเรียน ผลการทดลองพบว่า การตั้งเป้าหมายด้วยตนเองและการตั้งเป้าหมายโดยบุคคลอื่นมีผลต่อพฤติกรรมทางการเรียนไม่แตกต่างกันในระชบทดลอง

สำหรับในระชบติดตามผล ซึ่งผลการทดลองพบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกนั้น อาจเป็นเพราะนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองได้รับการฝึกทักษะการควบคุมตนเองซึ่งเป็นทักษะที่ก่อให้เกิดการคงอยู่ของพฤติกรรมเป้าหมาย (Kazdin, 1984; O'leary and Dubey, 1979; Rosenbaum and Drabman, 1979) เกิดการถ่ายโยงทักษะการควบคุมตนเองไปใช้ในระชบติดตามผล กล่าวคือเมื่อนักเรียนใช้การควบคุมตนเองต่อการเพิ่มคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษในระชบทดลองได้สำเร็จ ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและแรงจูงใจที่จะทำแบบฝึกหัดให้ถูกต้องยิ่งขึ้น (Bandura, 1986) นักเรียนจึงถ่ายโยงทักษะการควบคุมตนเองไปใช้ในระชบติดตามผล ซึ่งผู้วิจัยยุติโปรแกรมการควบคุมตนเองแล้ว อีกทั้งอาจเป็นเพราะความสำเร็จจากสิ่งทีนักเรียนกระทำในระชบทดลองได้กลายสภาพเป็นตัวเสริมแรงให้นักเรียนยังคงทำแบบฝึกหัดให้ถูกต้องเช่นเดิม (Kazdin, 1984)

ส่วนนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ซึ่งได้รับการเสริมแรงทางบวกด้วยเบ็ชอร์รถรนั้น เมื่อผู้วิจัยถอดถอนโปรแกรมการเสริมแรงทางบวกด้วยเบ็ชอร์รถรออกแล้ว มีผลทำให้พฤติกรรมเป้าหมายเกิดการคงอยู่ต่ำนั้น ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องจากการหยุดยั้ง (Extinction) กล่าวคือในระยะทดลองทุกครั้งที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษได้ถูกต้อง ตรงตามเป้าหมายที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ นักเรียนก็จะได้รับการเสริมแรงด้วยเบ็ชอร์รถรซึ่งนักเรียนสามารถนำเบ็ชอร์รถรเหล่านั้นไปแลกเปลี่ยนสิ่งของที่นักเรียนต้องการได้ แต่ในระยะติดตามผล ผู้วิจัยยุติโปรแกรมการให้การเสริมแรงด้วยเบ็ชอร์รถรต่อพฤติกรรมดังกล่าวทำให้พฤติกรรมดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง ซึ่งการหยุดยั้งอาจมีผลทำให้พฤติกรรมเป้าหมายลดลงได้ (Mikulas, 1988) และการลดลงจะเกิดอย่างรวดเร็วหากพฤติกรรมเป้าหมายได้รับการเสริมแรงทางบวกในช่วงเวลาสั้น ๆ และอาจเป็นผลเพราะการถอดถอนโปรแกรมการเสริมแรงทั้งหมดออกทันทีภายหลังยุติโปรแกรม ซึ่ง Kazdin (1984) ได้เสนอแนะว่าหากต้องการให้พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงเกิดการคงอยู่ภายหลังยุติโปรแกรมการเสริมแรงนั้นควรมีการถอดถอนโปรแกรมอย่างเป็นขั้นตอน และอาจเป็นผลเนื่องจากนักเรียนเกิดการเรียนรู้การแยกแยะสิ่งเร้า (Discriminative Learning) คือรู้ว่าในสภาพการณ์สิ่งเร้าใดจะได้รับผลกระทบประเภทใดเมื่อแสดงพฤติกรรมบางอย่างออกมา (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2526) ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิล อาชวากรณ์ (2531) ที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของการประเมินตนเองกับการเสริมแรงทางบวกต่อการเพิ่ม และการคงอยู่ของพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการทดลองพบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนไม่แตกต่างกันในระยะทดลอง แต่ในระยะติดตามผลพบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเองมีการคงอยู่ของพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wood and Flynn (1978) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการประเมินตนเองและการเสริมแรงด้วยเบ็ชอร์รถรต่อการคงอยู่ของพฤติกรรมการทำความสะอาดห้อง ผลการทดลองพบว่าในระยะทดลองการประเมินตนเอง และการเสริมแรงด้วยเบ็ชอร์รถรมีผลต่อพฤติกรรมการทำความสะอาดห้องไม่แตกต่างกัน แต่ในระยะติดตามผลพบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเองมีการคงอยู่ของพฤติกรรมการทำความสะอาดห้องสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงด้วยเบ็ชอร์รถร